

ORTAÖĞRETİM 12. SINIF MÜZİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ İŞLEVSELLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ*

Derya YAMAN AKKUZU**

Ülkü Sevim ŞEN***

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim kurumları 12. sınıfta yürütülmekte olan müzik dersi öğretim programının işlevselliğini inceleyerek, programdaki kazanımların etkinliğini belirlemek ve öğretmen görüşleri doğrultusunda yaşanan aksaklıklara dikkat çekip çözüm önerileri getirmektir. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Erzurum il merkezinde MEB'e bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Erzurum'a bağlı Yakutiye, Palandöken ve Aziziye merkez ilçelerinde bulunan yirmi iki ortaöğretim kurumunda görev yapan yirmi iki müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Veriler, ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi kazanım formu ile toplanmıştır. Nicel verilerin istatistiksel çözümlenmelerinde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda; müzik öğretmenlerinin, ortaöğretim 12. sınıf öğretim programı kazanımlarının kısmen işlevsel olduğunu düşündükleri görülmüştür. Bu sonuçlar çerçevesinde ortaöğretim 12. sınıf müzik öğretim programının işlevselliğinin artırılmasına yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ortaöğretim, Müzik Dersi Öğretim Programı, Öğretmen Görüşleri, Kazanım, Müzik Eğitimi, Programın İşlevselliği.

TEACHERS' VIEWS AS TO FUNCTIONALITY OF PROGRAMMES OF TEACHING OF TWELFTH CLASS MUSIC LESSON IN SECONDARY EDUCATION

Abstract

The purpose of this research is to examine the functionality of music lesson's teaching programme carried out in twelfth classes of secondary schools, and to determine the effectiveness of acquisitions, in programme, and to bring solution proposals by drawing attention to inconveniences in direction of teachers' views. The study group is made up of music teachers working in educational organizations belonging to National Education Ministry in the city centre of Erzurum in 2015-2016 school year. The sample of the study is made up of 22 teachers serving in central districts of Yakutiye, Aziziye and Palandöken belonging to the city of Erzurum. In the study, descriptive research method was used in an integrative approach. The data were collected by means of Music Teacher Interview Form. In statistically solutions of quantitative data, SPSS 21 packet programme was used, and Content analysis method was used in Qualitative data. In the results of findings obtained, it is seen that music teachers thought that the acquisitions of twelfth class teaching programmes became functional partly. In the frame of these conclusions, recommendations orienting to the increasing of the functionality of secondary education twelfth class teaching programmes have been brought.

Keywords: Secondary Education, Music Lesson Teaching Programme, Teachers Views, Acquisition, Musical Education, Functionality of Programme.

* Bu makale, Derya YAMAN AKKUZU tarafından hazırlanan, Yrd. Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN danışmanlığında yürütülen “Ortaöğretim 12. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programının İşlevselliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Erzurum İli Örneği)” konulu 29 Haziran 2016 tarihinde Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Programında tamamlanan yüksek lisans tezinin bir bölümünden oluşturulmuştur.

** Müzik Öğrt., Milli Eğitim Bakanlığı, Spor Lisesi, Erzurum. deryaman_28(at)hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Programı, Erzurum. usevimsen(at)atauni.edu.tr

Giriş

Her insan sahip olduğu birçok yetenek ve ihtiyaçları ile dünyaya gelir. İhtiyaçlarının karşılanması ve yeteneklerinin geliştirilebilmesi için insanlar yaşamları boyunca süren bir yetiştirme ve yetiştirilme süreci içine girerler. En geniş anlamı ile eğitim, bu yetiştirme yetiştirilme sürecini kapsayan bir kavramdır (Toprakçı, 2002: 121). Toplumların en önemli amaçlarından biri de çağın değişen ve gelişen koşulları içinde, bağlı bulunduğu toplumun sosyal, kültürel, politik ve ekonomik yapısına göre insan yetiştirmektir (Kocabaş, 1993: 1).

Eğitim, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçtir. Eğitimle bireylerin bedensel, devinimsel, duyuşsal ve bilişsel yapılarıyla/yönleriyle dengeli birer bütün halinde en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmeleri amaçlanır (Uçan, 1997: 59-60).

Eğitimin her alanı kapsayan genel yapısının yanı sıra, farklı uzmanlık alanlarının kendi içerisinde ele alınmasını gerektiren bilimsel yaklaşıma göre bu boyutlardan biri de sanat'tır. Üretim ve iletişim yönü ile farklı ifade biçimlerinin ele alındığı, yetenek gerektiren özel alanlardan olan sanat, eğitim yönü ile de insan hayatında önemli bir yere sahiptir.

Sanat eğitimi, bireyin tüm ruhsal ve bedensel eğitimi bütünlüğü içinde estetik kaygı, düşünce ve görüşlerinin geliştirilmesi yetenek ve yaratıcılık gücünün olgunlaştırılmasını, sanatsal değerlere hoşgörü ile yaklaşma çabasını esas alır. Çağdaş sanat eğitimi herkes için gereklidir, bireyin yaratıcı güç ve birikimlerini açığa çıkararak estetik kaygı ve düşünce potansiyelinde gelişmelerini esas alır (Artut, 2002: 98).

Sanat eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan müzik eğitimi, insan yaşamında; bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevleri olan bir alandır. Müzik eğitimi, temelde bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir (Uçan, 2005: 14).

Müzik eğitimi ve özellikle müzik etkinlikleri, bireyin çevresi ile etkileşimini yoğunlaştırır, sosyal ve eğitsel amaçlı bu ilişkilerin daha sağlıklı ve düzenli olmasını sağlar. Algılama ve beğeni düzeyi yönünden gelişen birey, sadece belli bir türe koşullanmak yerine çok yönlü bir bakış açısı ile değerlendirmeyi, eleştirmeyi ve nitelikli müziği diğerlerinden ayırt edebilmeyi öğrenir. Müzik eğitimi sadece şarkı söylemek, çalgı çalmak veya bu alandaki kuramsal bilgilerin bir bölümünün öğretilmesiyle sınırlı tutulamaz. Bu eğitimin bireye kültürel ve sosyal boyutları yanında, müzikte hedeflenen davranış değişikliklerini kazandırması da büyük önem taşımaktadır (Çevik, 1989: 83).

Müzik eğitimi bir sistem içinde düşünen Sağer (2002) “sistemin işleyişinde, ortak amaçların gerçekleştirilmesi aşamasında, derslikler, eğitim araç gereçleri gibi fiziksel unsurların yanında, planlama, kaynak sağlama, program geliştirme ve rehberlik gibi süreçler önemli rol oynarlar” demektedir (s. 227).

Eğitim ve öğretimi yönlendiren, sistemli bir hale getiren önemli unsurlardan biri de programlardır. Eğitim ve öğretim programları belirli çalışmalar sonucunda kurullar tarafından oluşturulmaktadır. Zaman içerisinde ihtiyaç duyulan değişim ve gelişime uygun olarak

güncellenebilir olması da bir gereklilik arz etmektedir. Eğitim ve öğretim programının önemine değinmek gerekirse;

Varış (1994) eğitim programını, “bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleri kapsar” şeklinde tanımlamaktadır (s. 18). Başka bir ifadeyle, “bireyde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmek adına yapılan bütün etkinlikleri kapsayan plandır. Okullarda yapılan bütün etkinlikler eğitim programı doğrultusunda tasarlanır” (Erden, 2011: 19).

Bir eğitim programının uygulamaya konulduktan sonra, toplumun ve bireyin ihtiyaçlarına, beklentilerine, bilim ve teknolojik ilerlemelere, değişme ve gelişmelere uyum sağlayıp sağlamaması yönünden ele alınması gerekmektedir (Özdemir, 2009: 127-128). Uygulanmakta olan bir program için düşünüldüğünde; programın istenilen amaca ne kadar ulaştığını, değişime ve yeniliklere ne oranda uyum sağladığını anlamak ve program geliştirme için yeni adımlar atabilmek ancak programa yönelik bilgi edinildiğinde mümkün olabilir (Öz, 2007: 14).

Eğitimin her alanında olduğu gibi müzik eğitiminde yer alan bilgileri ve değerleri gelecek kuşaklara aktarabilmek için eğitim programı gerekmektedir. Bu programlar ancak zamanın şartlarına uygun, değişen ve gelişen toplumun ihtiyaçlarına yönelik olarak hazırlandıklarında çağdaş bir eğitim programı olmaktadır. Eğitim programlarının işlevsel olabilmesi için doğru tasarlanması, uygulamanın etkili ve verimli bir plân dâhilinde yapılması, materyallerin doğru seçilmesi ve uygulamayı yapanların programı içselleştirmesi gerekir (Canbay, 2007: 3-4).

“Müzik eğitimi programı, müzik eğitimi sürecinin önceden tasarlanan planı ve bu planın uygulamadaki görünümüdür. Bir başka deyişle müzik eğitimi programı müzik eğitimi sürecinin önceden oluşturulan tasarısı ve bu tasarının uygulamada gerçekleşen görünümüdür” (Uçan, 2005: 61).

Eğitim ve öğretim programı çoğu zaman birbirinin yerine kullanılabilmekte veya karıştırılmaktadır. Eğitim programı daha genel kapsamda ele alınırken, öğretim programı daha sınırlı bir alanı kapsamaktadır.

“Belli bir öğretim basamağındaki sınıflarda okutulacak derslerin, amaçlarını, içeriğini, süresini, eğitim yaşantıları ve değerlendirme süreçlerini kapsayan çalışmalar öğretim programı olarak tanımlanmaktadır” (Tan ve Erdoğan, 2001: 13). “Öğretim programı genellikle belli bilgi kategorilerinden oluşan, bir kısmı okullarda beceri ve uygulamaya ağırlık tanıyan bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda ve planlı bir şekilde kazandırılmasına yönelik programdır” (Küçükahmet, 1996: 6).

“Ülkemizde 1924 yılından günümüze kadar geliştirilip uygulanan müzik eğitim ve öğretim programlarına bakıldığında bazı eksikliklerle karşılaşıldığı görülmektedir. En büyük eksiklerin başında ise; bir eğitim ve öğretim programının program geliştirme ilkeleri ve çocukların gereksinimleri göz önünde bulundurulmadan hazırlanması gelmektedir” (Kocabaş, 1993: 10).

Türkiye’de ortaöğretim kurumlarında müzik öğretimi kendi temel sorunları yanında bir de ilköğretimden aktarılan sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle ilköğretim okullarının birinci kademesini oluşturan süreçte, müzik eğitimi uygulamalarının gerçekte son derece yetersiz ve belli yönleriyle yok denebilecek bir sınırlılıkta olması, ilköğretim ikinci kademedeki müzik derslerinin bu aktarılan sorunların giderilmesine yönelik işlenmesine neden olmakta ve katlanarak büyüyen müzik öğretimi açığı ortaöğretim kurumlarına aktarılmaktadır (Uçan, 1989: 25-26).

Yürürlükteki programlara göre, genel liseler ile benzer programlar uygulayan liselerde müzik dersleri 2009-2010 öğretim yılına kadar seçmeli durumdayken yeni bir düzenlemeyle zorunlu seçmeli derslerden biri durumuna getirilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın ortaöğretim ders çizelgesinde yaptığı bu değişikliğin sonunda müzik dersleri, liselerde öğrencilerin “seçmeli dersler” havuzundan tercih edebilecekleri bir alternatif haline gelmiştir. Bu yeni düzenlemeyle öğrenciler, 9. sınıfta okullarındaki mevcut öğretmenlerin durumlarını göz önüne alarak resim ya da müzik derslerinden birini zorunlu olarak seçmekte ve bu dersleri haftada bir saat almaktadır. Kimi kurumlarda bu tercih öğrenciye bırakılmayıp okul idaresi tarafından yapılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin derse ilişkin yaklaşımlarında önyargılı olmalarına neden olmaktadır. Öğrenciler alt sınıfta isteyerek seçtikleri sanat dersini üst sınıflarda değiştirebilmektedirler. Bunun sonucunda ise, dersler ardışıklık ilkesiyle işlenememekte ve bilişsel açıdan ayrışık sınıflar oluşmaktadır (Cesur, 2012: 3-4).

2012-2013 eğitim- öğretim döneminde 12 yıllık zorunlu eğitimle birlikte 4+4+4 eğitim sistemine geçilmiştir. Bunun sonucunda ilköğretim iki kademeye ayrılmış birinci ve ikinci kademe 4’er yıl olmuştur. İlköğretimin birinci kademesi olan 4 yıllık süreçte, öğrencilerin müzik derslerine sınıf öğretmenleri girmekte ve çoğu zaman müzik dersi yerine farklı dersler yapmaktadırlar. İlköğretim ikinci kademe olan 4 yıllık süreçte ise; haftada 1 saat müzik dersine giren müzik öğretmeni, öğrencileri istenilen bilgi ve beceri seviyesine getirememektedir. Bunun sonucunda öğrenci ortaöğretim kademesine hazırbulunuşluk seviyesi düşük olarak gelmekte ve kullanılmakta olan ortaöğretim müzik öğretim programının içerdiği konular öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinin üzerinde kaldığından anlaşılammaktadır.

“Ortaöğretim Müzik Dersi Öğretim Programı”nda müzik dersi şu şekilde tanımlanmıştır: Müzik dersi, bireyin söyleme ve çalma yoluyla müzik yapma sürecine girmesi ve dinleme yoluyla müziği anlamlandırıp tasvir edebilmesine yardımcı olan, doğaçlama ve besteler yapma yoluyla yaratıcılığını geliştiren, müziksel algı ve bilgilenme yoluyla düşünen, üreten, kendine güvenen ve müziksel açıdan okuma yazma becerilerine sahip, ulusal ve uluslararası müzik kültürünü benimsemiş bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir ortaöğretim dersi (OÖMP, 2009: 12).

Ortaöğretim düzeyinde, programda ve uygulamada çeşitli sorunların var olduğu, müzik derslerinin daha verimli yürütülebilmesi ve bilimsel çerçevede sorunların çözümüne yönelik düşüncelerin ortaya çıkarılması amacıyla 12. sınıf müzik dersi öğretim programının kazanımlarının müzik öğretmenleri tarafından ne kadar işlevsel görüldüğü sorusuna cevap aranmıştır.

Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi, ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenleri ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının kazanımlarını ne kadar işlevsel bulmaktadır? Bu kazanımların işlevselliğine dair görüş puan ortalamaları ile cinsiyetleri, eğitim durumları, yaşları, hizmet süreleri, mezun oldukları okullar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, ortaöğretim kurumlarında yürütülmekte olan 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşlerini araştırmaktır. Bu genel amaç ışığında, ortaöğretim kurumlarının 12. sınıflarında müzik öğretim programındaki kazanımların işlevselliği belirlenerek, yaşanan sorunların öğretmen görüşleri doğrultusunda saptanması ve bu sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma; öğretim programının etkinliğine ilişkin çeşitli veriler elde edilmesi, müzik dersi kazanımlarına ne derece ulaşılabildiğine dair bilgiler toplanması, bu gibi çalışmalara kaynak teşkil etmesi ve bilimsel çalışmalara fikir vermesi bakımından önem taşımaktadır.

Yöntem

Bu araştırma, müzik dersi öğretim programının işlevselliği ile ilgili sorunların tespitine yönelik “genel tarama (betimsel analiz)” modelinde bir çalışmadır. “Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir kanıya varmak, amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan modeller olarak adlandırılmaktadır. Araştırmaya konu olan olay kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2009: 77-79). Kaptan (1991), betimsel çalışmaları; “olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimlemeyi açıklayan çalışmalar” biçiminde tanımlamaktadır. Betimleme araştırmaları, mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedef almaktadır (s. 59).

12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri cinsiyet, yaş, mezun olduğu okul, çalışma süreleri ve eğitim düzeyleri değişkenleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu değişkenler açısından öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu yönü ile bu araştırma aynı zamanda ilişkiyel bir araştırmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Erzurum il merkezinde, MEB’e bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Erzurum’un Yakutiye, Palandöken ve Aziziye merkez ilçelerinde bulunan MEB’e bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan yirmi iki müzik öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırma için veri toplama aracı olarak, Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim 12. sınıf öğretim programında yer alan, 12. sınıf kazanımlarından oluşan “Ortaöğretim 12. sınıf Müzik Dersi Kazanım Formu” kullanılmıştır. Ölçek, Milli Eğitim Bakanlığının Ortaöğretim 12. sınıf Müzik Dersi Öğretim Programında kazandırmayı hedeflediği hedef davranışlardan (kazanımlardan) alınan 24 sorudan oluşmaktadır. Kazanım formu, programın kazandırmak istediği hedef davranışları yine programın gereği olan beş alt faktörde toplamıştır. Faktörler, “Söyleme-Çalma” faktörü 1-8 arası sorulardan, “Dinleme” faktörü 9-10 arası sorulardan, “Müziksel Algı ve Bilgilendirme” faktörü 11-14 arası sorulardan, “Müzik Kültürü” faktörü 15-21 arası sorulardan, “Müziksel Yaratıcılık” faktörü 22-24 arası sorulardan oluşmaktadır. Beş faktörlü 24 sorudan oluşan üç seçenekli likert tipi bir kazanım formudur.

Ortaöğretim 12. sınıf Müzik Dersi Kazanım Formu, belirlenen örneklem üzerinde 2015-2016 eğitim-öğretim yılının Bahar Dönemi’nde uygulanmıştır. Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne gönderilen “12. sınıf kazanım formu, çalışma takvimi ve çalışılacak okulların listesi” İl Milli Eğitim Müdürlüğü araştırma değerlendirme ve inceleme komisyonu tarafından incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde gönderilen evrakların “Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okul ve kurumlarda yapılacak araştırma ve araştırma desteğine yönelik izin ve uygulama yönergesi” esaslarına uygun olarak hazırlandığına karar verilmiş ve bu araştırmanın çalışma takvimine uyarak, eğitim öğretimde bir aksama meydana getirmeden yapılması gerektiği bildirilmiştir.

Verilerin Çözülmesi

İstatiksel veriler bilgisayar ortamında ve SPSS 21 bilgisayar paket programı ile yapılmıştır. Ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin, ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi kazanımlarının soru bazında ve faktör bazında aritmetik ortalama ve yüzdelik değerleri belirlenmiştir.

İki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmek için “T-testi” kullanılmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin, ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin görüş puan ortalamaları ile cinsiyetleri ve eğitim durumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için T-testi kullanılmıştır.

İkiden fazla grup karşılaştırıldığında ilişkisiz örneklemelerde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmektedir. Anlamlı farkın bulunduğu durumlarda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için çoklu karşılaştırma testlerinde, katılımcı sayısının az olduğu durumlarda (post hoc test) LSD testi kullanılmaktadır. Ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin, ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin görüş puan ortalamaları ile yaşları, hizmet süreleri ve mezun oldukları okul arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için ise Anova testi uygulanmıştır. Araştırmanın anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, araştırma sorularına uygun olarak tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine ilişkin demografik bilgiler ve sahip oldukları mesleki imkânlarla dair bilgilere tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	13	59.1
Erkek	9	40.9
Toplam	22	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 59.1’i kadın, % 40.9’u erkektir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş Aralığı	f	%
20-25 yaş	-	-
25-30 yaş	4	18.2
30-35 yaş	9	40.9
35-40 yaş	4	18.2
40 yaş ve üzeri	5	22.7
Toplam	22	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 18.2’si 25-30 yaş aralığında, % 40.9’u 30-35 yaş aralığında, % 18.2’si 35-40 yaş aralığında, % 22.7’si 40 yaş ve üzerindedir. 20-25 yaş aralığında olan katılımcı bulunmamaktadır.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Mezun Oldukları Öğretim Kurumlarına Göre Dağılımları

Öğretim Kurumu	f	%
Eğitim Fakültesi	15	68.2
Güzel Sanatlar Fakültesi	5	22.7
Devlet Konservatuvarı	2	9.1
Toplam	22	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 68.2’si Eğitim Fakültesi mezunu, % 22.7’si Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu ve % 9.1’i Devlet Konservatuvarı mezunudur.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hizmet Sürelerine Göre Dağılımları

Hizmet Süresi	f	%
1-5 yıl	4	18.2
6-10 yıl	7	31.8
11-15 yıl	4	18.2
16-20 yıl	5	22.7
20 yıl ve üzeri	2	9.1
Toplam	22	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet süresi; 1-5 yıl arası % 18.2, 6-10 yıl arası % 31.8, 11-15 yıl arası % 18.2, 16-20 yıl arası % 22.7, 20 yıl ve üzeri ise % 9.1'dir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Eğitim Durumu	f	%
Lisans	17	77.3
Yüksek Lisans	5	22.7
Doktora	-	-
Diğer	-	-
Toplam	22	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 77.3'ü lisans mezunu, % 22.7'si yüksek lisans mezunudur. Doktora ve diğer eğitim durumuna sahip katılımcı bulunmamaktadır.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Müzik Sınıfına Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımları

Müzik Sınıfı	f	%
Evet	11	50
Hayır	11	50
Toplam	22	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 50'sinin müzik sınıfı bulunurken % 50'sinin ise müzik sınıfı bulunmamaktadır.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Derslerinde Kullandıkları Çalgılara Göre Dağılımları

Çalgılar	f	%
Blok flüt	15	68
Melodika	5	23
Org	5	23
Piyano	2	9
Gitar	11	50
Keman	6	27
Hiçbiri	2	9
Diğer	12	54

Tablo 7'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 22 öğretmenin % 68'i derslerinde blok flüt, 22 öğretmenin % 23'ü melodika, 22 öğretmenin % 23'ü org, 22 öğretmenin % 9'u piyano, 22 öğretmenin % 50'si gitar, 22 öğretmenin % 27'si keman ve 22 öğretmenin % 54'ü diğer çalgıları derslerinde kullanmaktadırlar. Katılımcıların % 9'u ise derslerinde herhangi bir çalgı kullanmamaktadır.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Müzik Sistemine Sahip Olma Durumlarına Göre Dağılımları

Müzik Sistemi	f	%
Evet	18	82
Hayır	4	18
Toplam	22	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 82’sinin müzik sistemi bulunmakta, % 18’inin ise bir müzik sistemi bulunmamaktadır.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Dersleri İle İlgili Etkinlikleri Sergileyebileceği Salona Sahip Olmalarıyla İlgili Dağılımları

Salona Sahip Olma	f	%
Evet	15	68
Hayır	7	32
Toplam	22	100

Tablo 9’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 68’inin dersi ile ilgili etkinlikleri sergileyebileceği donanıma sahip bir salonu bulunurken, % 32’sinin dersi ile ilgili etkinlikleri sergileyebileceği donanıma sahip bir salonu bulunmamaktadır.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Dersleriyle İlgili Gerekli İmkânların Sağlanması Konusunda Okul İdaresinden Aldıkları Desteğe Göre Dağılımları

Aldıkları Destek	f	%
Evet	17	77
Hayır	5	23
Toplam	22	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 77’sine okul idaresi tarafından yeterli destek verilirken, % 23’üne okul idaresi tarafından yeterli destek verilmemektedir.

Araştırmanın problem durumunu oluşturan; ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin 12. sınıf müzik dersi öğretim programının kazanımlarını ne kadar işlevsel bulduklarına ilişkin yanıtların yüzdeleri ve aritmetik ortalamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11.Ortaöğretim Kurumlarında Çalışmakta Olan Müzik Öğretmenlerinin Ortaöğretim 12. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programının İşlevselliğine İlişkin Kazanım Formu Sonuçları

ÖĞRENME ALANI	KAZANIMLAR					ORTALAMA	
		N	EVET %	KISMEN %	HAYIR %		
SÖYLEME ÇALMA	1	İstiklal marşını yönetir.	22	18	55	27	1.90
	2	Marşlarımızı anlamlarına uygun seslendirir.	22	45	55	0	2.45
	3	Çok sesli eserleri seslendirir.	22	4	55	41	1.63
	4	Türk müziği eserlerini içeren dağarcık oluşturur.	22	46	46	8	2.36
	5	Türk müziği makamlarını seslendirmekten zevk alır.	22	32	32	36	1.95
	6	Atatürk'ün sevdiği şarkıları ve türküleri seslendirir	22	64	36	0	2.63
	7	Atatürk'ü konu alan marşları seslendirir.	22	60	36	4	2.54
	8	Müzik çalışmalarını sergilemeye istekli olur.	22	64	23	13	2.5
	Toplam		22	42	42	16	2.25
DİNLEME	9	Dinlediği müzikleri türlerine göre ayırt eder.	22	32	55	13	2.18
	10	Uluslararası sanat müziğin seçkin eserlerini dinlemekten zevk alır.	22	4	55	41	1.63
	Toplam		22	18	55	27	1.90
MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENDİRME	11	Yatay ve dikey sekizli aralığı tanır.	22	18	41	41	1.77
	12	Çevrim durumundaki majör minör akorları tanır.	22	18	0	82	1.36
	13	Farklı kadansları ayırt eder.	22	4	18	78	1.27
	14	Eser üzerinde ölçüleri uygun biçimde yerleştirir.	22	18	55	27	1.90
	Toplam		22	14,5	28,5	57	1.57
MÜZİK KÜLTÜRÜ	15	Güncel popüler müziklerin gelişim sürecini açıklar.	22	27	55	18	2.09
	16	Ülkemizdeki güncel popüler müziğin gelişim süreci içinde farklı dönemlere ait bestecilere, yorumculara ve eserlerine örnekler verir.	22	18	55	27	1.90
	17	Türk müziği tarihi cumhuriyet dönemi bestecilerini, eserlerini ve bestecilerin Türk müziğine katkılarını yorumlar.	22	23	32	45	1.77
	18	Atatürk'ün cumhuriyet döneminde açtığı müzik kurumlarını tanır.	22	23	60	18	2.04
	19	Dünyanın değişik bölgelerindeki halk müziği çalgılarını Türk müziği çalgılarıyla ilişkilendirir.	22	18	64	18	2
	20	Ülkemizdeki uluslararası sanat	22	23	50	27	1.95

		müziği yorumcularına örnekler verir.					
	21	Dünyaca ünlü orkestra şefleri ve yorumcuları ve çalışmaları ile ilgili örnekler sergiler.	22	4	23	73	1.31
	Toplam		22	19,5	48,5	32	1.87
MÜZİKSEL YARATICILIK	22	Çok sesli ritim eşliği oluşturur.	22	4	32	64	1.40
	23	Basit bileşik ve aksak ölçülerde ezgi oluşturur.	22	13	32	55	1.59
	24	Bir müzik türüne göre çalgı topluluğu ya da koro yönetir.	22	18	36	46	1.72
	Toplam		22	12	33	55	1.57
GENEL TOPLAM			22	21	41	38	1.91

Tablo 11’de ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının kazanımlarının işlevselliğine ilişkin yüzdeleri ve aritmetik ortalama değerleri verilmiştir. Tablo 11. incelendiği zaman, öğretmen görüşlerinin; “evet”-“2.54-2.63”, “kısmen”-“1.31-2.45” ve “hayır”-“1.27-1.40”, aralığından oluşan üç grupta toplandığı görülmektedir. En yüksek aritmetik ortalama (2,25) ile söyleme-çalma kazanımlarının, en düşük aritmetik ortalama ise (1,57) ile müziksel algı ve bilgilendirme ile müziksel yaratıcılık kazanımlarındadır. Diğer faktörler daha çok kullanılanlardan daha az kullanılanlara doğru; dinleme (1,90) ve müzik kültürü (1,87) şeklinde belirlenmiştir.

Soru bazında ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının kazanımlarının işlevselliğine ilişkin aritmetik ortalamasının genel toplamda 1.91 olduğu görülmüştür. Bu ortalama puana dayanarak; ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenleri ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının kazanımlarının kısmen işlevsel olduğu görüşündeler denilebilir. Tablonun geneline bakıldığında öğretmenler “Atatürk’ün sevdiği şarkıları ve türküleri seslendirir” sorusuna en yüksek aritmetik ortalama (2,63) ile “evet”, “Farklı kadansları ayırt eder” sorusuna en düşük aritmetik ortalama (1,27) ile “hayır” demektedir.

Faktör bazında öğretmenler “Söyleme-Çalma” faktörü boyutunda kazanımların gerçekleşme düzeyi için “Atatürk’ün sevdiği şarkıları ve türküleri seslendirir” sorusuna en yüksek aritmetik ortalama (2,63) ile “evet”, “Çok sesli eserleri seslendirir” sorusuna en düşük aritmetik ortalama (1,63) ile “hayır” demektedirler. Öğretmenler “Dinleme” faktörü boyutunda kazanımların gerçekleşme düzeyi için “Dinlediği müzikleri türlerine göre ayırt eder” sorusuna en yüksek aritmetik ortalama (2,18) ile “evet”, “Uluslararası sanat müziğinin seçkin eserlerini dinlemekten zevk alır” sorusuna en düşük aritmetik ortalama (1,63) ile “hayır” demektedirler. Öğretmenler “Müziksel Algı ve Bilgilendirme” faktörü boyutunda kazanımların gerçekleşme düzeyi için “Eser üzerinde ölçüleri uygun biçimde yerleştirir” sorusuna en yüksek aritmetik ortalama (1,90) ile “evet”, “Farklı kadansları ayırt eder” sorusuna en düşük aritmetik ortalama (1,27) ile “hayır” demektedirler. Öğretmenler “Müzik Kültürü” faktörü boyutunda kazanımların gerçekleşme düzeyi için “Güncel popüler müziklerin gelişim sürecini açıklar” sorusuna en yüksek aritmetik ortalama (2,09) ile “evet”, “Dünyaca ünlü orkestra şefleri ve yorumcuları ve çalışmaları ile ilgili örnekler sergiler” sorusuna en düşük aritmetik ortalama (1,31) ile “hayır” demektedirler. Öğretmenler “Müziksel Yaratıcılık” faktörü boyutunda kazanımların gerçekleşme düzeyi için “Bir müzik

türüne göre çalgı topluluğu ya da koro yönetir” sorusuna en yüksek aritmetik ortalama (1,72) ile “evet”, “Çok sesli ritim eşliği oluşturur” sorusuna en düşük aritmetik ortalama (1,40) ile “hayır” demektedirler.

Öğretmen görüşleri doğrultusunda, müzik dersi 12. sınıf öğretim programında, söyleme-çalma öğrenme alanının toplam ortalamasının “2,25” ile kısmen, dinleme öğrenme alanının toplam ortalamasının “1,90” ile kısmen, müziksel algı öğrenme alanının toplam ortalamasının “1,57” ile kısmen, müzik kültürü öğrenme alanının toplam ortalamasının “1,87” ile kısmen, müziksel yaratıcılık öğrenme alanının toplam ortalamasının “1,57” ile kısmen olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, 12. sınıf kazanımlarının işlevselliğine ilişkin görüşlerin genel toplamının ortalamasının “1,91” ile “kısmen” olduğu ortaya çıkmıştır.

12. sınıf müzik dersi öğretim programı kazanımlarının işlevselliğine dair görüş puan ortalamaları ile ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin cinsiyetleri, eğitim durumları, yaşları, hizmet süreleri ve mezun oldukları okullara göre elde edilen bulgulara aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

- Erzurum ilinde ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için T-testi uygulanmıştır. Bu işlemle ilgili sayısal verilere Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12. Cinsiyete İlişkin T-Testi Sonuçları

Öğrenme Alanları	Cinsiyet	N	X	Ss	T	P
Söyleme Çalma	Erkek	9	14,6667	3,31662	,939	,367
	Kadın	13	13,4615	2,69615	,903	
Dinleme	Erkek	9	4,3333	,50000	,643	,079
	Kadın	13	4,0769	1,11516	,730	
Müziksel Algı ve Bilgilendirme	Erkek	9	9,6667	2,50000	-,027	,674
	Kadın	13	9,6923	2,01596	-,026	
Müzik Kültürü	Erkek	9	16,6667	2,17945	2,307	,021
	Kadın	13	13,6923	3,40060	2,498	
Müziksel Yaratıcılık	Erkek	9	8,1111	1,36423	1,998	,049
	Kadın	13	6,6923	1,79743	2,103	

Tablo 12 incelendiğinde, kadın ve erkek müzik öğretmenlerinin, 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin kazanım formunun öğrenme alanları alt faktörlerinden aldıkları puanlarda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre müzik kültürü ve müziksel yaratıcılık faktörlerinden aldıkları puan ortalamalarına bakıldığında, erkek müzik öğretmenlerinin aldığı puan ortalamalarının kadın müzik öğretmenlerine oranla yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

- Erzurum ilinde ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için T-testi uygulanmıştır. Bu işlemle ilgili sayısal verilere Tablo 13’de yer verilmiştir.

Tablo 13. Eğitim Durumuna İlişkin T-Testi Sonuçları

Öğrenme Alanları	Eğitim Durumunuz?	N	X	Ss	T	P
Söyleme Çalma	Lisans	17	13,9412	3,09173	-,038	,388
	Yüksek Lisans	5	14,0000	2,73861	-,041	
Dinleme	Lisans	17	4,2941	,91956	1,075	,834
	Yüksek lisans	5	3,8000	,83666	1,134	
Müziksel Algı ve Bilgilendirme	Lisans	17	9,3529	2,28968	-1,336	,141
	Yüksek lisans	5	10,8000	1,30384	-1,797	
Müzik Kültürü	Lisans	17	14,7059	3,40523	-,529	,382
	Yüksek lisans	5	15,6000	2,96648	-,572	
Müziksel Yaratıcılık	Lisans	17	7,0588	1,88648	-1,060	,084
	Yüksek lisans	5	8,0000	1,00000	-1,471	

Tablo 13 incelendiğinde, eğitim durumları belirtilen müzik öğretmenlerinin, 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin kazanım formunun, öğrenme alanları alt faktörlerinden aldıkları puanlarda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buna rağmen, müziksel yaratıcılık faktörüne bakıldığında, yüksek lisans mezunu olan müzik öğretmenlerinin aldıkları puan ortalamalarının lisans mezunu olan müzik öğretmenlerine oranla yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

• Erzurum ilinde ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Anova testi uygulanmıştır. Bu işlemle ilgili sayısal verilere Tablo 14’de yer verilmiştir.

Tablo 14. Yaş’a İlişkin Anova Testi Sonuçları

Öğrenme Alanları	Yaşınız?	N	X	Ss	T	P
Söyleme Çalma	25-30 yaş arası	4	12,2500	3,30404	,880	,470
	30-35 yaş arası	9	14,6667	2,69258		
	35-40 yaş arası	4	13,0000	3,55903		
	40 yaş üzeri	5	14,8000	2,77489		
	Toplam	22	13,9545	2,95163		
Dinleme	25-30 yaş arası	4	4,0000	,81650	,169	,916
	30-35 yaş arası	9	4,3333	1,11803		
	35-40 yaş arası	4	4,0000	,81650		
	40 yaş üzeri	5	4,2000	,83666		
	Toplam	22	4,1818	,90692		
Müziksel Algı ve Bilgilendirme	25-30 yaş arası	4	8,5000	2,64575	2,250	,041
	30-35 yaş arası	9	10,8889	,92796		
	35-40 yaş arası	4	8,2500	3,20156		
	40 yaş üzeri	5	9,6000	1,81659		
	Toplam	22	9,6818	2,16875		
Müzik Kültürü	25-30 yaş arası	4	12,5000	3,10913	1,278	,312
	30-35 yaş arası	9	16,2222	3,19287		
	35-40 yaş arası	4	14,7500	3,09570		
	40 yaş üzeri	5	14,6000	3,36155		

	Toplam	22	14,9091	3,26466		
Müziksel Yaratıcılık	25-30 yaş arası	4	6,5000	1,91485		
	30-35 yaş arası	9	7,7778	1,64148		
	35-40 yaş arası	4	7,5000	1,91485	,618	,612
	40 yaş üzeri	5	6,8000	1,92354		
	Toplam	22	7,2727	1,75070		

Tablo 14 incelendiğinde, yaşları belirtilen müzik öğretmenlerinin, 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin kazanım formunun öğrenme alanları alt faktörlerinden aldıkları puanlarda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Müziksel algı ve bilgilendirme faktörüne bakıldığında 30-35 yaş arası müzik öğretmenlerinin aldıkları puan ortalamalarının 35-40 yaş arası bireylere oranla yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

• Erzurum ilinde ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile hizmet süresi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Anova testi uygulanmıştır. Bu işlemle ilgili sayısal verilere Tablo 15’de yer verilmiştir.

Tablo 15.Hizmet Süresine İlişkin Anova Testi Sonuçları

Öğrenme Alanları	Öğretmenlikteki hizmet süreniz nedir?	N	X	Ss	T	P
Söyleme Çalma	1-5 yıl arası	4	16,0000	1,41421		
	6-10 yıl arası	7	13,4286	3,59894		
	11-15 yıl arası	4	14,5000	3,10913	1,335	,053
	16-20 yıl arası	5	12,0000	2,54951		
	20 yıldan fazla	2	15,5000	,70711		
	Toplam	22	13,9545	2,95163		
Dinleme	1-5 yıl arası	4	4,7500	,95743		
	6-10 yıl arası	7	4,2857	,75593		
	11-15 yıl arası	4	4,2500	,50000	1,563	,032
	16-20 yıl arası	5	3,4000	1,14018		
	20 yıldan fazla	2	4,5000	,70711		
	Toplam	22	4,1818	,90692		
Müziksel Algı ve bilgilendirme	1-5 yıl arası	4	9,7500	2,62996		
	6-10 yıl arası	7	10,1429	1,77281		
	11-15 yıl arası	4	9,5000	3,10913	201	,934
	16-20 yıl arası	5	9,6000	2,30217		
	20 yıldan fazla	2	8,5000	2,12132		
	Toplam	22	9,6818	2,16875		
Müzik Kültürü	1-5 yıl arası	4	15,5000	3,00000		
	6-10 yıl arası	7	15,8571	3,62531		
	11-15 yıl arası	4	15,0000	4,08248	,423	,790
	16-20 yıl arası	5	13,6000	2,40832		
	20 yıldan fazla	2	13,5000	4,94975		
	Toplam	22	14,9091	3,26466		
Müziksel Yaratıcılık	1-5 yıl arası	4	7,7500	1,89297	,660	,628
	6-10 yıl arası	7	7,4286	1,39728		

11-15 yıl arası	4	7,7500	1,89297
16-20 yıl arası	5	7,0000	2,12132
20 yıldan fazla	2	5,5000	2,12132
Toplam	22	7,2727	1,75070

Tablo 15 incelendiğinde, öğretmenlikteki hizmeti süresi belirtilen müzik öğretmenlerinin, 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin kazanım formunun öğrenme alanları alt faktörlerinden aldıkları puanlarda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; dinleme faktörüne bakıldığında, 1-5 yıl arasında hizmet veren öğretmenlerin 16-20 yıl arası hizmet veren öğretmenlerin aldıkları görüş puan ortalamalarından daha yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir.

• Erzurum ilinde ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile mezun olunan yükseköğretim kurumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Anova testi uygulanmıştır. Bu işlemle ilgili sayısal verilere Tablo 16'da yer verilmiştir.

Tablo 16. Mezun Olunan Yüksek Öğretim Kurumuna İlişkin Anova Testi Sonuçları

Öğrenme Alanları	Mezun olduğunuz yükseköğretim kurumu	N	X	Ss	T	P
Söyleme Çalma	Eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü	15	14,0000	3,09377	,113	,894
	Devlet konservatuvarı	2	13,0000	4,24264		
	Güzel sanatlar fakültesi	5	14,2000	2,68328		
	Toplam	22	13,9545	2,95163		
Dinleme	Eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü	15	4,2000	1,01419	,692	,513
	Devlet konservatuvarı	2	3,5000	,70711		
	Güzel sanatlar fakültesi	5	4,4000	,54772		
	Toplam	22	4,1818	,90692		
Müziksel Algı ve Bilgilendirme	Eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü	15	9,8667	2,06559	,170	,845
	Devlet konservatuvarı	2	9,5000	,70711		
	Güzel sanatlar fakültesi	5	9,2000	3,03315		
	Toplam	22	9,6818	2,16875		
Müzik Kültürü	Eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü	15	14,6667	3,47782	,225	,800
	Devlet konservatuvarı	2	14,5000	3,53553		
	Güzel sanatlar fakültesi	5	15,8000	3,03315		
	Toplam	22	14,9091	3,26466		
Müziksel Yaratıcılık	Eğitim fakültesi müzik eğitimi bölümü	15	7,0667	1,86956	,535	,594
	Devlet konservatuvarı	2	7,0000	,00000		
	Güzel sanatlar fakültesi	5	8,0000	1,73205		
	Toplam	22	7,2727	1,75070		

Tablo 16 incelendiğinde, mezun oldukları yükseköğretim kurumları belirtilen müzik öğretmenlerinin, 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin kazanım formunun öğrenme alanları alt faktörlerinden aldıkları puanlarda $p<0.05$ düzeyinde anlamlı

bir farklılık olmadığı görülmüştür. Anlamli bir farklılık çıkmamasına rağmen, tüm alt faktörlere genel olarak bakıldığında Güzel Sanatlar Fakültesi mezunlarının görüş puan ortalamalarının diğ er müzik öğretmenlerinden daha yüksek çıktığı gözlemlenmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programındaki kazanımları; söyleme-çalma, dinleme, müzik kültürü, müziksel algı ve bilgilendirme ile müziksel yaratıcılık öğrenme alanlarına göre faktörlere ayırıp değerlendirdiğimizde, elde edilen sayısal verilere göre, müzik öğretmenlerinin 12. sınıf programdaki kazanımları kısmen işlevsel buldukları görülmektedir. Öğretmen görüşleri doğrultusunda, müzik dersi 12. sınıf öğretim programında, söyleme-çalma, dinleme, müziksel algı, müzik kültürü, müziksel yaratıcılık öğrenme alanlarının toplam ortalamalarının kısmen olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen görüşlerine göre, kazanımların işlevselliğine ilişkin görüşlerin genel toplamının ortalamasının “kısmen” olduğu ortaya çıkmıştır.

Kocabaş (1993), tarafından yapılan araştırmada da, alınan öğretmen görüşleri sonucunda lise müzik dersi öğretim programının genel müzik eğitimini esas aldığı ancak genel bir müzik kültürü vermede beklenen ölçüde yeterli görülmediği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin programı kısmen uygulayabilmelerinin sebepleri; müzik dersinin seçmeli ders olarak görülmesi, ders saatinin 1 saate indirilmesi, sınıfların kalabalık olması, okul idaresinin ve velilerin müzik dersine bakış açılarının olumsuz olması, öğrencilerin müzik dersine karşı ön yargılı olması, öğretim programının çok ağır konular içermesi gibi pek çok sebebe dayandırılabilir (s. 99). Araştırma sonucu, bu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; müzik kültürü ve müziksel yaratıcılık faktörlerinden aldıkları puan ortalamalarına bakıldığında; erkek müzik öğretmenlerinin aldığı puan ortalamalarının kadın müzik öğretmenlerine oranla yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile yaş değişkeni arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Müziksel algı ve bilgilendirme faktörüne bakıldığında 30-35 yaş arası müzik öğretmenlerinin aldıkları puan ortalamalarının 35-40 yaş arası bireylere oranla yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bağrıaçık'ın (2013), araştırmasının sonucunda ise; Ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan müzik öğretmenlerinin 9. sınıf müzik dersi öğretim programı hedeflerinin gerçekleşmesine dair görüş puan ortalamaları ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (s. 39). Araştırma sonucu, bu çalışma ile farklılık göstermektedir.

Ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile hizmet süresi değişkeni arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre; dinleme faktörüne bakıldığında 1-5 yıl arasında hizmet veren öğretmenlerin, 16-20 yıl arası hizmet veren öğretmenlerin aldıkları görüş puan ortalamalarından daha yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir.

Ortaöğretim 12. sınıf müzik dersi öğretim programının işlevselliğine ilişkin öğretmen görüşleri ile mezun olunan yükseköğretim kurumu değişkeni arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Anlamlı bir farklılık çıkmamasına rağmen, tüm alt faktörlere genel olarak bakıldığında Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu müzik öğretmenlerinin görüş puan ortalamalarının, Eğitim Fakültesi ve Devlet Konservatuarı mezunu müzik öğretmenlerinden daha yüksek çıktığı gözlemlenmiştir.

Polat'ın (2005) araştırma sonucunda da, müzik dersinin müfredat programına ilişkin öğretmen görüşü ile öğretmenlerin mezun oldukları lisans programı arasında ilişki saptanmamıştır (s. 116). Araştırma sonucunun, bu çalışma ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun müzik sınıfı olmadığı görülmüştür. Müzik sınıfı olanların da, içerisinde yeterli donanımlarının olmadığı saptanmıştır. Müzik dersinin etkili bir şekilde işlenmesi için gerekli olan fiziksel donanım ve araç-gerecin sağlanamaması müzik öğretmenlerinin işlerini zorlaştırmakta ve öğrencilerin kazanımlara verimli bir şekilde ulaşmalarına engel olmaktadır.

Canbay'ın (2007), müzik öğretim programına yönelik müzik öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmasında, müzik öğretmenlerinden alınan görüşler doğrultusunda, okulların fiziksel koşulları ve araç-gereç yetersizliklerinin ünite programını belirlenen süre içinde gereği gibi işlemede büyük sorunlar oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum araştırmamızın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Program sonunda öğrencilerin müzik dersine yönelik kazanımlardan söyleme, dinleme ve çalma kazanımlarında kısmen başarılı, diğer kazanımlarda başarısız olduğu görülmüştür. Cesur'un (2012) ortaöğretim müzik dersinin işlevselliği araştırmasının sonucunda da, Ortaöğretim müzik dersi öğretim programında yer alan kazanımlardan “söyleme” ve “dinleme” alanındaki kazanımlar ile ilgili etkinlikler diğerlerine göre daha fazla yapılmaktadır. “Müziksel Çalma”, “Müziksel Algı ve Bilgilenme” ve “Müzik Kültürü” alanındaki kazanımlar kısmen edinilmektedir. “Müziksel Yaratıcılık” alanındaki kazanımlar % 90.9 oranında edinilememektedir (s. 95). Yapılan bu çalışma, araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Son olarak, araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlara bakıldığında, müzik öğretmenlerinin kazanımların işlevselliğine yönelik görüş puan ortalamalarından elde edilen verilere dayanarak, eğitim-öğretimin “ortaöğretim 12. sınıf” basamağındaki öğretim programının yeterli işlevselliğe sahip olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Öğretim programının, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini ve ilgilerini dikkate alarak, sadeleştirilip yeniden yapılandırılması önerilebilir. Programdaki üst düzey müzik konuları (makamlar, kadanslar, akorlar, sanat müziği formları) belli bir seviyeye gelmiş ve müzikle ilgilenen öğrencilere anlatılabilecek konular olduğundan, eğer bu konulara ortaöğretimde yer verilecekse ilköğretim ikinci kademedede de daha basit şekliyle yer verilip eğitimde geçişlilik sağlanması önerilebilir. Müzik dersi uygulamaya dayanan bir ders olduğundan, müzik öğretim programında yer verilen yönergelerin yapılması ve kazanımlarla ilgili hedeflere ulaşılabilmesi için müzik dersine ayrılan haftalık ders süresi, öğretim programında da belirtildiği gibi en az iki saate çıkarılması önerilebilir.

Müzik dersinin öğrencilerin ilgisini çekmesi ve daha işlevsel hale gelebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı, müzik öğretmenlerine gerekli derslik ve dersle ilgi donanımları sağlama konusunda daha çok destek verebilir. Müzik dersi öğrencinin sosyal gelişimine ve benlik gelişimine katkı sağlayan, kendini ifade etmesine imkân veren bir ders olduğundan, seçmeli ders statüsünden kaldırılıp, zorunlu derslerin arasına koyulabilir. Bu çalışma sadece Erzurum ili merkez ilçelerinde ortaöğretimde görev yapan müzik öğretmenleri ile sınırlıdır. Bu anlamda Türkiye'nin diğer illerinde de benzer araştırmalar yapılması, program hakkında daha geniş bir bilgi elde etmek adına önerilebilir. Bu çalışmada sadece ortaöğretim müzik dersi öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Bunun yanı sıra öğrencilerin, velilerin, okul yönetiminin ve diğer branş öğretmenlerinin de müzik dersine ve öğretim programına yönelik görüşleri alınarak bir çalışma yapılması önerilebilir.

Kaynakça

- Artut, K. (2002). *“Sanat Eğitimi Kuram ve Yöntemleri”*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bağrıaçık, B. (2013). *“Ortaöğretim 9. Sınıf Müzik Dersi Öğretim Programının Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri” (Konya İli Örneği)*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Canbay, A. (2007). *“İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı “Müzikte Örgü, Doku, Biçim, Tür” Ünitesi ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi”*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cesur, D. (2012). *“Ortaöğretim Müzik Dersinin İşlevselliği”*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Çevik, S. (1989). *“Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bir Bakış”*. Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları, Türk Eğitim Derneği Bilim Kurulu Yayınları, s. 103-107, Ankara.
- Erden, M. (2011). *“Eğitim Bilimlerine Giriş”*. (6. Baskı), Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Kaptan, S. (1991). *“Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri”*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Karasar, N. (2009). *“Bilimsel Araştırma Yöntemi”*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kocabaş, A. (1993). *“1986 Lise Müzik Dersi Öğretim Programının Ege Bölgesinde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine ve Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi”*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Küçükahmet, L. (1996). *“Eğitim Programları ve Öğretim”*. Ankara: Gazi Kitabevi Yayınları.
- OÖMP, (2009). *“Orta Öğretim Müfredat Programı”*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları (23/ 05/ 2010), (<http://ttkb.meb.gov.tr>).
- Öz, B. (2007). *“İlköğretim Fen Bilgisi Dersi ve 2005 İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi Programlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri”*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özdemir, S. M. (2009). *“Eğitimde Program Değerlendirme ve Türkiye’de Eğitim Programlarını Değerlendirme Çalışmalarının İncelenmesi”*. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:VI, Sayı:II, 126-149.
- Polat, P. G. (2005). *“İlköğretim İkinci Kademe Müzik Dersi Müfredat Programının Amaçlarına Ulaşma Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüş ve Düşüncelerinin*

- İncelenmesi*". Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sağır, T. (2002). "Kalite-Müzik Eğitim İlişkisi ve Kaliteli Eğitim". *Gazi Üniversitesi'nin Eğitimde 75.Yılı Sanat Sempozyumu*, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları, 275-284.
- Tan, Ş. ve Erdoğan, A. (2001). "Öğretimi Planlama ve Değerlendirme". Ankara: Anı Yayıncılık.
- Toprakçı, E. (2002). "Eğitim Üzerine - Eğitimin Bilimsel Temelleri". Ankara: Ütopya Yayınları.
- Uçan, A. (1989). "Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Altmış Yılında Müzik Eğitimi". *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, Ankara.
- Uçan, A. (1997). "Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar". Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). "Müzik Eğitimi". Ankara: Evrensel Müzik Evi.
- Varış, F. (1994). (Editör). "Eğitim Bilimine Giriş". Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yayın No: 176, Ankara.